

3. Про запровадження процедури встановлення мінімальної заробітної плати: Конвенція МОП № 26 від 16.06.1928 р. URL: http://www.rada.gov.ua/laws/show/993_196.

4. Про встановлення мінімальної заробітної плати з особливим урахуванням країн, що розвиваються: Конвенція МОП № 131 від 22.06.1970 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/993_149.

5. Щодо встановлення мінімальної заробітної плати з особливим урахуванням країн, що розвиваються: Рекомендація МОП № 135 від 22.06.1970 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_252.

6. Global Wage Report 2020-21: Wages and minimum wages in the time of COVID-19. Geneva: ILO. 2020. P. 112.

УДК 349.3 (043.2)

Белуга Ю. М., старший викладач,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ НОРМИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

В сучасному світі питання захисту прав та благополуччя дітей набуває особливого значення, особливо в умовах збройних конфліктів, які несуть серйозні загрози їхньому фізичному та психосоціальному розвитку. Міжнародно-правове регулювання в цьому контексті визначає основні принципи, які спрямовані на забезпечення адекватного соціального захисту дітей під час конфліктів. Запровадження цих норм спрямоване на гарантування безпеки та нормального фізичного, психічного та соціального розвитку молодших членів суспільства в умовах складних геополітичних ситуацій.

За інформацією, опублікованою Офісом Генерального прокурора, понад 1399 дітей в Україні постраждали через повномасштабну збройну агресію Російської Федерації, і ця кількість постійно збільшується [1].

У період війни права дитини, такі як право на життя, належність до сім'ї та спільноти, право на здоров'я, особистісний розвиток і на отримання турботи та захисту, стають порушеними. Поновлення та захист цих порушених прав дітей вимагає дій як на національному рівні, так і за участю міжнародних інституцій. Ці порушення вимагають правового регулювання та захисту з боку як національних, так і міжнародних інституцій.

Міжнародно-правові стандарти щодо прав дитини визнають універсальність, недоторканність та невідчужуваність цих прав для кожної дитини. Ці стандарти містять принципи та норми, які держави зобов'язані

дотримуватися для захисту та реалізації прав дитини. Одним з основних міжнародних документів, що регулює права дитини, є Конвенція про права дитини, яка була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН у 1989 році. Ця Конвенція визначає те, що діти мають право на повноцінний фізичний, психологічний, соціальний та культурний розвиток. Вона закріплює основні принципи, такі як недискримінація, інтерес дитини як найвищий пріоритет, право на вираження своїх поглядів та участь у справах, що стосуються їхнього життя [2, с. 90].

Факультативний протокол до Конвенції про права дитини, що стосується участі дітей у збройних конфліктах, є ключовим документом у сучасних умовах для захисту прав дітей під час воєнних конфліктів. Цей протокол вимагає вжиття всіх можливих заходів, щоб військовослужбовці, які ще не досягли 18 років, не брали безпосередньої участі у бойових діях. Також передбачається запобігання вербуванню та використанню осіб, які не досягли 18 років, у воєнних діях збройними групами, що відрізняються від збройних сил держави [3].

Тобто, Протокол має значний плюс у збільшенні мінімального віку обов'язкового призову. Адже положення Конвенції про права дитини та Додатковий протокол I до Женевських конвенцій зазначали, що держави-учасники «намагаються віддавати перевагу особам старшого віку», а даний протокол зазначає конкретний мінімальний вік для призову.

Під час збройних конфліктів важливу роль відіграють міжнародно-правові механізми, які спрямовані на реєстрацію й документування порушень, пов'язаних із дітьми, для подальшого притягнення винних до відповідальності. Згідно з резолюцією Ради Безпеки ООН 1612 від 2005 року, був створений механізм «Моніторинг і звітність щодо важких злочинів». Його основна мета – забезпечити збір достовірної інформації про серйозні порушення прав дітей у збройних конфліктах [4].

Отже основними міжнародно-правовими актами, що утворюють основу захисту прав дітей під час збройних конфліктів є: Конвенція ООН про права дитини (1989); Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах (2000, ратифікований Україною у 2004 році); Женевські конвенції про захист жертв війни (1949); Додаткові протоколи до Женевських конвенцій (1977); Конвенція Міжнародної організації праці № 182 про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці (1999); Римський статут Міжнародного кримінального суду (2002) та низка Резолюцій Ради Безпеки ООН, прийнятих між 1999 і 2009 роками.

Це і є норми міжнародного гуманітарного права, які в умовах війни стають пріоритетними та передбачають не тільки загальний захист прав дітей як частини цивільного населення, але й спеціальний, та їх головною метою є насамперед захист цивільного населення, тобто населення, яке не

бере участі безпосередньо у військовому конфлікті, тобто воно не має у руках зброї. І якраз міжнародне гуманітарне право має на меті захистити передусім їх, зробити все можливе, щоб мінімізувати насильство, яке є невід'ємним, на жаль, для будь-якого військового конфлікту.

Отже, міжнародно-правове регулювання соціального захисту дітей в умовах збройних конфліктів представляє собою важливий інструмент для забезпечення безпеки, гідності та благополуччя найвразливішого населення під час воєнних дій. Конвенція ООН про права дитини та її протоколи, а також інші міжнародні нормативні акти, встановлюють чіткі стандарти щодо захисту дітей від примусового включення у збройні конфлікти, їхнього використання у бойових діях, та визначають механізми гуманітарної допомоги та реабілітації.

Однак важливо визнати, що незважаючи на існуючі норми, реалізація заходів соціального захисту дітей залишається викликом в умовах активних конфліктів. Необхідна більш ефективна координація зусиль міжнародних організацій, держав-учасниць та громадянського суспільства для забезпечення не лише прийняття, але й практичної реалізації визначених стандартів. Гуманітарна, та медична допомога, освіта повинні бути доступними для всіх дітей, щоб забезпечити їхнє повноцінне фізичне та психосоціальне відновлення.

Враховуючи комплексні виклики, які стоять перед міжнародним співтовариством, важливо посилити зусилля з превентивної дії, спрямованої на запобігання виникненню конфліктів, а також вирішення кореневих причин, які призводять до порушень прав дітей в умовах збройних конфліктів. Тільки такий комплексний підхід може гарантувати сталу та ефективну систему захисту дітей під час воєнних ситуацій та сприяти їхньому відновленню після завершення конфліктів.

Література

1. Державний портал розшуку дітей «ДІТИ ВІЙНИ» Веб-сайт. URL: <https://childrenof-war.gov.ua> (дата звернення: 22.01.2024).

2. Магда С.О. Захист прав дітей в умовах воєнного стану. Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Право 20. 2015. С. 88–92.

3. Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_021.

4. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах від 7 вересня 2000 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_795#Text.